

Fysik B

1. Ilinniartitsissutip inissisimanagera

Ilinniartitsissummi fysikimi pineqarpoq ilinniartut ulluinnarni naappittagaannik pinngartitami teknikkimilu pisunik tamanut tunngasunik allaaserinnittarnerup nassuiaasiortoqartarneranillu inuit ineriartortitsiniarnerat. Ilinniartitsissummi tassunga peqatigitillugu ilinniartut pinngortitamik ilisimatusarnermi apeqqutinik inuiaqatigiinnut soqutiginarunik paasinninnissamut oqalliseqarnissamullu tunuliaqutissinneqarput. Misileraanerit atuagarsornerullu imminnut atassuteqarnerat aqutigalugu alerpaannissamik nutaaliornissamillu pilerilersitsisumik pinngortitalerineramik paasinninneq ineriartortinneqarpoq.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut fysikimik imatut imatut ilisimasaqartigissapput pinngortitamillu ilisimatusarnermi periutsinik eqqarsariaatsinik imatut paasisaqartigissallutik ilinniartitsisup suuneranik periutsinillu ilisimasaqarnertik takutissinnaallugu, taamaalillutillu fysikkimi suleriaatsit periutsillu oqallisigisinnaallugit. Ilinniartut fysikimi misileraanissamik piareersaasinnaassapput ingerlatsillutillu.

Ilikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut ilinniartitsissummi suliaqarnerminni pisunik pitsaassusilimmik annertussusiliinermillu taakkulu imminnut atassuteqarneranni nassuiaanissamut fysikimi suleriaatsit atorsinnaassavaat aammalu sammisami killilikkami ilisimalikkanik nutaanik katersisinnaassallutik pissarsiaqarsinnaassallutillu. Ilinniartut allattariarsorlutik oqaluttariarsorlutillu fysikimi misileraaneramik taakkunanilu inernernik isornartorsiuillutik suliareqqiisinnaassapput, nassuiaasiorsinnaallutik isummersinnaallutillu.

Inuttut inuillu akornanni attaveqaqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut anguniakkanut toqqakkanut fysikimi suliat imarisaat pillugit sammisamik ingerlatitseqqiisinnaassapput, tassunga ilanngullugit nalinginnaasumik inuillu atassuteqaqatigiittarneranni pisuni.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut fysikki namminneq kulturertik tunngavigalugu suliat imarisaannik teknologimilu ineriartorneq pillugit inuiaqatigiinni apeqqutinik oqalliseqarsinnaassapput.

3. Ilikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Ilikkagassatut anguniakkat:

Ilinniartut uku piginnaalissavaat:

- a) ilinniartitsissutip inissisimanagera suleriaatsillu pillugit ilisimasatik takusinnaallugit,
- b) fysikki pissutsit, pisut siuliinik immikkoortunillu atuilluiarsinnaassapput,
- c) fysikimi ajornartorsiutit matematikki atorlugu allaaserinnissinnaassapput oqalliseqarsinnaassallutillu,
- d) fysikimi suleriaatsit periutsillu oqallisigisinnaassavaat,
- e) pitsaassutsikkut annertussutsikkullu misileraanerit aqqissuussinnaassavaat, allaaserisinnaassavaat ingerlassinnaallugillu,
- f) misileraanerit allaaserineqartut pillugit allattuivinnik nalunaarusianillu suliaqarsinnaassapput aama
- g) fysikip assersuusiornikkut suliaqarfinni allani sammisanut tapersiisarnernik atassuteqartitsisinnaassapput.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit ukuupput:

Seqineq kaavittaalu:

- a) seqinermik kaavitaanillu seqernullu sananeqaasianik oqaluttuarisaanermi isumma taama
- b) pinngortitami imaliinnarluni takuneqarsinnaasunik nassuiaanissamut tunngavittut nunarsuaq seqinermi kaavitaanilu ulloriaanera.

Nukissiuutit:

- c) nukissiuutit assigiinngitsut, nukissiuutinik pilersitsisarneq nukissiuutillu pigiinnarneqartarnerat,
- d) kissassutsit pissutsillu assigiinngitsut, tassunga ilanngullugit kialiorarneq, kiak aalalersitsisarneq aamma kiak aatsitsisartoq,
- e) nukissiuuseriaatsit minnerpaamik marluk akornanni pilersitsisarnermi annertussutsikkut suliarinninneq,
- f) inunnut ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu avatangiiserisanut sunniutai nukissiuutinillu atuineq aamma
- g) uumasunit ujaranngornikunit aamma nukissiuutinik ataavartunik pilersuinermit nukissiuutinillu pilersitsinerup iluaqutaasumik sunniuteqartarneranut assersuutit.

Maligaasat:

- h) tunngaviumik pisinnaasaat: siaruartarnerisa annertussusaat, maligaasat amerlassusiat, piffissaq siaruartarnerisalu sukkassusiat,
- i) elektromagnetikkut qinggornera qinggornerillu nassiunneqarsinnaasut/tiguneqarsinnaasut minnerpaaffiat,
- j) maligaasat annertussusissaannik misileraalluni aalajangiineq aamma
- k) maligaasanut amerlassusaannut assersuutitut nipi qinggornerlu.

Innaallagissat kaaviiarnerat:

- l) innaallagissat kaaviiarnerat ajornanngitsut, innaallagissat sakkortussusaat, siaruarsinnaanerat atortullu innaallagissamik aqqusaarneqarsinnaanermik illersuutaat.
- m) atortut innaallagissamik aqqusaarneqarsinnaanermik illersuutaa pillugu Ohmip inatsisaa aamma nukissiuutinik pilersitsisarneq aamma
- n) atortunik innaallagissamit aqqusaarneqarsinnaanermik illersuutilinnik tulleriiarlugit sanileriiarlugillu ikkussuussineq.

Mekanikki:

- o) annertussutsip ataatsimi marlunnilu nikeriartarnera pillugu nikeriarneq nikeriarnermullu pissutaasoq apeqqutaatinnagu allaaserinnineq,
- p) Nunarsuup eqqaani nutsuinerup nikeriarnermi sakkortussutsikkut nukinga nukigisinnaasaalu,
- q) sakkortussutsimik taaguut, tassunga ilanngullugu nunarsuup nutsuina tagiuttarnerlu
- r) Newtonip inatsisaa annertussutsimi ataatsimi marlunnilu nikeriarnermut atorpeqartartoq aamma
- s) Gassiat gassillu pitsaanerpaat pillugit inatsit, naqitsineq qummullu siaruaattarneq.

3.3. Illassutitut ilinniakkat.

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassangilaat. Illassutitut ilinniakkat imatut toqqarneqassapput pingaarnertut ilinniakkat ilanngullugit ilikkagassatut anguniakkat itisilernissaannut tapersiitillugit. Aammattaaq illassutitut ilinniakkat pingaarnertut ilinniakkanut tapersiissapput. Illassutitut ilinniakkat ilinniartut suleqatigalugit toqqarneqassapput. Illassutitut ilinniakkat pingaarnertut ilinniakkatulli Kalaallit Nunaanni nunanilu tamani

pissutsinut sapinngisamik annertunerpaamik atassuteqartinneqassapput. Ilassutitut ilinniakkat ilinniartitsinerup 20 procentiata missaani annertussuseqassapput.

Ilassutitut ilinniakkami kernefysik ilaassaaq, tassunga ilanngullugit atomit sananeqaasiat, sananeqaasiannik takussutissaq, qinngornerit ulorianartut, nungukkiartortarneri assigiinngitsut, pissusilersortarnerat aamma nungukkiartortarnerat pillugu inatsit.

4. Ilinniartitsinerup aaqqissuunneqarnera

4.1 Ilinniartitseriaatsimi periutsit

jjj) Ilinniartitsinerup ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.

kkk) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.

lll) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.

mmm) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taamaalilluni ilinniartut ilinniartitsisutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginaruuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.

nnn) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerani sammisanilu ineriartortitsinerup ilinniartitsisut siuariarfussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suleriaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.

ooo) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

4.2 Suleriaatsit

Suleriaatsinik toqqaanermi ilinniartut nammineersinnaaneranni ilanngorartitsineq siuariartortitsinerlu tunngaviussaaq. Ilinniartitseriaatsit ilinniakkanut tunngatillugu allanngorartinneqassapput, kisiannili aamma ilinniartut assigiinnginnerat, taakku ilikkagaqariaasiat pisariaqartitaallu isiginiarneqassapput.

Sivisunerusumik ilinniagaqarnermik minnerpaamik ataatsimik aaqqissuisoqassaaq, tassani ilinniartut ajornartorsiummik nammineq toqqakkaminnik misileraallutik suleqatigiinni mikisuni sulissallutik. Ilinniartut allanngorartitsilluni suleriaaseqarnermik misilittagaqassapput, tassunga ilanngullugit klassini ilinniartitsinerit, ataasiakkaarluni sulinerit marlukkaarluni suleqatigiikkaarlunilu sulinerit. Ilinniartitseriaatsit ilinniartut suliaqarfimmi oqaasiannik, qisuariartarnerannik ajornakusoortunillu eqqarsarsinnaassusiannik ineriartortitsisut isiginiarneqassapput.

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsinermi oqaatsinik siullertut oqaasillit aappaattullu oqaasillit isiginiarneqarlutik. Ilinniartitseriaatsit allanngorartinneqassapput, taamaalilluni atuagarsorneq suliaqavanneq misileraanerlu isiginiarneqassallutik. Misileraalluni sulineq ilinniartitsinerup 20 procentia missaaniissaaq.

Fysikkimi pisut allaaserinerinut suliaqarfimmi tunngavilersuineq suliaqarfimmilu oqaatsit ulluinnarnilu oqaatsit ilanngunnerisigut fysikki sammisamik killilikkamik oqaluttariarsorluni saqqummiisarneq suliarineqassaaq. Allattariarsorluni sulisoqassaaq, tassani ilaatigut ilaassallutik allattuiffiit, nalunaarusiat, suliniutit pillugit nalunaarusiat fisikilu pillugu allattariarsorluni suliassat.

IT ikiuutit nalinginnaasutut ilanngunneqassaaq, ilinniartullu paasissutissanik katersinermi IT atorlugu atortut ikiuutit atornissaannik misilittagaqalissapput.

4.3 Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissumi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aqqissuussamik ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluartikkiartortillugillu. Ilinniartut suliaqarfimmi oqaatsit oqaatsillu nalinginnaasut nikerartillugit atorsinnaassavaat.

4.4 Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq piffissat ilaanni suliaqarfinni assigiinngitsuni suliaqartoqartarluni ilinniartitsissutinilu allani ilisaqarfinnut ilisimasaqarfinnut sanilliussisoqartarluni. Ilinniartitsineq ilinniartitsissummut matematikkimut ataqatigiissinneqassaaq.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Ilinniartut ilinniagaqarnermi pissarsiaat akuttunngitsumik nalilersorneqartassapput, taamaalilluni ilinniartut ataasiakkaat killiffitsinnik ilisimalissallugu, taamaalilluni ilinniartut ataasiakkaat ilikkagassatut anguniakkanik angusinissaat ilinniartitsissummillu aqqiinnissaq siunertaralugit ilinniartut ataasiakkaat siumut isigaluni ilitsersorneqartassallutik.

5.2 Misilitseriaatsit

Misilitsinneq marloqiusaavoq, suliassallu tassaapput misileraaneq tassani misileraanermi ajornartorsiut ilisimaneqartoq ilanngunneqassalluni aammalu oqaluttariarsorneq. Immikkoortut taakku marluk imatut

ataqatigiissineqassapput sammisat assigiinngitsut pineqassallutik. Suliassami oqaluttariarsorneq atuagarsorluni, suliaqarfimmi sammisamik imaqassaaq aammalu ilanngussamik siumut ilisimariinngisamik suliassamilluunniit annikinnerusumik sammisamut atassuteqartitsinermit tunngaviusinnaasumik imaqassaaq.

Atuagarsornikkut suliassat ilanngussat ilanngunnagit suliassallu annikinnerit misilitsinnginnermi soraarummeertunit ilisimaneqassapput, aatsaalli piffissap soraarummeerfiusup aallartereernerata kingorna.

Misilitsinneq misileraanermik aallartissaaq, tassani soraarummeertut suleqatigiillutik marlukkaarlutik amerlanerpaamillu pingasukkaarlutik minutsit 90-it missaanni sulissallutik. Soraarummeertut siusinnerusukkut misileraanerni paasissutissanik atueqqissanngillat. Soraarummeertitsisoq censorilu misileraaneq pineqartoq atuagarsornerlu tassunga ilaasoq pillugit soraarummeertunik oqaloqateqassapput.

Oqaluttariarsornermut piareersarnissamut minutsinik 24-nik piffissaliisoqassaaq, piffissarlu soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut minutsit 24-ussallutik.

Oqaluttariarsorneq soraarummeertup soraarummeertitsisullu suliaqarfik pillugu oqaloqatigiinnerattut ingerlanneqassaaq.

5.3 Nalilersuinermit tunngaviit

Nalilersuinermit soraarummeertup ilinniartitsissummi ilikkagassatut anguniakkanik qanoq annertutigisumik angusisimanagera nalilerneqassaaq.

Misileraanermi soraarummeertup misileraalluni sulinera paasissutissanillu katersukkanik suliaqarnera pingaartinneqassapput.

Oqaluttariarsornermit soraarummeertup ukuninnga piginnaasai pingaartinneqassapput:

- a) suliaqarfik pillugu oqaloqatigiinnermit namminersorluni suliniuteqarnera,
- b) suliaqarfimmi nalilersuinermit suliaqarfimmilu tunngavilersuinermit tunngavittut suliaqarfimmi taaguutinik, suleriaatsinik periutsinillu nalorninani ilisimasaqarnera,
- c) atuagarsornerup misileraanerullu imminnut atassuteqarnerannut qisuariarsinnaanera aamma
- d) suliaqarfimmi nalunngisanik atassuteqartitsisinnaanera.

Misilitsinermi misileraanermik oqaluttariarsornermillu ataatsimut naliliineq tunngavigalugu soraarummeertut tamarmik immikkut karakterilerneqassapput.